

Smernice za vključevanje vidika enakosti spolov v delo ministrstev 2016-2020

1 Uvod

1. 1 Namen smernic

Namen Smernic za vključevanje vidika enakosti spolov v delo ministrstev (v nadaljevanju: Smernic) je podati usmeritve za delo ministrstev pri vključevanju vidika enakosti spolov v svoja delovna področja ter natančneje opredeliti vlogo koordinatoric in koordinatorjev za enake možnosti žensk in moških (v nadaljevanju: koordinatoric in koordinatorjev).

V skladu s Sklepom vlade z dne 5.3. 2015 in Resolucijo o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2015-2020 (Uradni list RS, št. 84/2015) je v Sloveniji treba okrepiti politiko enakosti spolov, vključno z delovanjem ministrstev ter koordinatoric in koordinatorjev. Analiza delovanja nacionalnih mehanizmov za enakost spolov in proces priprave strateških dokumentov na tem področju sta namreč pokazala, da je zaradi različnega statusa koordinatoric in koordinatorjev ter njihove različne umeščenosti v strukture in notranje organizacijske enote ministrstev njihovo delo pogosto oteženo oziroma omejeno, zato vključevanje vidika enakosti spolov v splošne ukrepe ne poteka dovolj sistematično in celovito. Da bi izboljšali procese, ki so potrebni za izvajanje strategije - integracije načela enakosti spolov, je treba postaviti, kolikor je to mogoče, skupen in jasen okvir za njihovo delovanje, natančneje definirati njihove naloge in pristojnosti ter zagotoviti možnost dostopa do informacij in procesov, potrebnih za izvajanje teh nalog. Končni cilj te strategije je zagotoviti, da se na vseh ravneh in v vseh fazah oblikovanja in izvajanja resornih politik upoštevajo specifične potrebe in koristi žensk in moških ter možni učinki ukrepov na njihov položaj, s čimer se odpravljajo neenakosti med spoloma in izboljšujejo storitve, namenjene različnim skupinam uporabnic ali uporabnikov.

Smernice vsebujejo splošne usmeritve za delo ministrstev ter koordinatoric in koordinatorjev, opredeljujejo način sodelovanja ministrstev z osrednjim organom, pristojnim za enakost spolov, ter definirajo prednostna področja dela za obdobje 2016-2020.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti kot osrednji organ v Vladi Republike Slovenije, pristojen za enakost spolov, redno sodeluje s koordinatorji in koordinatoricami. Smernice so pripravljene na pobudo in v sodelovanju z njimi.

1. 2 Pravna podlaga

Pravno podlago za izdajo Smernic daje drugi odstavek 6. člena Zakona o enakih možnostih žensk in moških (Uradni list RS, št. 59/02, 61/07-ZUNEO-A in 33/16-ZVarD; v nadaljevanju: ZEMŽM). V skladu z drugim odstavkom 6. člena ZEMŽM so splošni ukrepi tudi programi dejavnosti in strategije razvoja področij družbenega življenja, določeni v nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških, v nacionalnih programih za posamezna področja družbenega življenja ter v drugih političnih dokumentih. Smernice se sprejemajo tudi za izvajanje 11. in 13. člena ZEMŽM. V skladu z 11. členom ZEMŽM je spodbujanje in ustvarjanje enakih možnosti po tem zakonu predvsem naloga vlade in ministrstev. Ta so dolžna pri pripravi in izvajanju predpisov in drugih ukrepov, ki posegajo na področja, pomembna za ustvarjanje enakih možnosti, upoštevati vidik enakosti spolov. 13. člen ZEMŽM pa določa, da ministrice oziroma ministri vsak za svoje delovno področje določijo uradnico oziroma uradnika v ministrstvu, ki

opravlja naloge koordinatorice oziroma koordinatorja. Koordinatorica oziroma koordinator skrbi za izvajanje nalog, ki jih ima ministrstvo na podlagi tega zakona, ter pri tem sodeluje z osrednjim vladnim organom za enakost spolov.

2. Vključevanje vidika enakosti spolov v delo ministrstev (integracija načela enakosti spolov)

2. 1 Vloga ministrstev

Politike enakosti spolov ne izvaja zgolj osrednji nacionalni mehanizem za enakost spolov, temveč imajo pri oblikovanju ukrepov na področju enakih možnosti žensk in moških oziroma enakosti spolov pomembno vlogo vsa ministrstva. Sistematično vključevanje vidika enakosti spolov v vse politike je v skladu s sprejetimi mednarodnimi zavezami splošno sprejeta praksa oziroma način udejanjanja politike enakosti spolov v vseh državah EU. Tudi Slovenija bo morala temu posvetiti več pozornosti, če ne želi nazadovati. Številne tuje dobre prakse so pokazale, da so ukrepi, ki že v fazi načrtovanja vključijo vidik enakosti spolov, bolj ciljno usmerjeni in zato bolj učinkoviti. Primere takih dobrih praks najdemo na številnih področjih: od okoljevarstvenih in prometnih politik do energetike ali kmetijstva. V Sloveniji je za koordinacijo in podporo pri uvajanju in izvajanju te strategije ter za spremljanje izvajanja politike enakosti spolov zadolženo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (Sektor za enake možnosti) kot osrednji organ, pristojen za enakost spolov, za vključevanje vidika enakosti spolov v delovno področje različnih ministrstev pa so ministrstva odgovorna sama.

Ministrstva skrbijo za vključevanje vidika enakosti spolov v svoje redno delo s pomočjo posebne strategije - integracije načela enakosti spolov. Integracija načela enakosti spolov pomeni, da morajo ministrstva zagotoviti, da se ukrepi in politike sistematično presojujejo z vidika enakosti spolov oziroma da se v vseh fazah njihovega izvajanja in vrednotenja upoštevajo možne posledice na položaj žensk in moških.

Pri pripravi in izvajanju predpisov morajo ministrstva upoštevati, da imajo ženske in moški v družbi različen (neenak) položaj, kar je razvidno že iz po spolu razčlenjenih statističnih podatkov in raziskav o položaju in vlogah spolov na posameznem področju. Ti predstavljajo nujno podlago, da lahko ministrstva načrtovane politike, ukrepe, zakone ali programe presodijo tudi z vidika vpliva na ženske in moške. Politike in programi v vseh političnih, ekonomskih in družbenih sferah se morajo oblikovati, izvajati in vrednotiti tako, da bodo imele ženske in moški od njih enake koristi in da se odpravljajo neenakosti med spoloma.

2. 2 Koordinatorice in koordinatorji

Vsako ministrstvo ima koordinatorico oziroma koordinatorja ter namestnika oziroma namestnico (po možnosti drugega spola), ki skrbi za izvajanje nalog, ki jih ima ministrstvo na podlagi ZEMŽM. Določi ga minister oziroma ministrica izmed uradnikov in uradnic ministrstva, pri čemer je izredno pomembno, da gre za osebo, ki ji je omogočen dostop do informacij in procesov, ki so potrebni za nemoteno izvajanje navedenih nalog.

Koordinatorica oziroma koordinator ima predvsem svetovalno in usklajevalno vlogo in naloge ter mora biti zato dobro seznanjen s ključnimi tekočimi nalogami in programom ministrstva z organi v sestavi. Hkrati mu mora biti omogočeno, da svoje delo opravlja v obsegu, potrebnim za izvajanje nalog, opredeljenih v Smernicah.

Koordinatorica oziroma koordinator izvaja naloge, opredeljene v Smernicah, v okviru svojih rednih delovnih obveznosti. Koordinatorica oziroma koordinator je, po presoji predstojnika oziroma predstojnice, za svoje delo nagrajen v okviru redne delovne uspešnosti oziroma delovne uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela.

3 Usmeritve za delo ministrstev na področju enakih možnosti žensk in moških

Ministrstva imajo v skladu z ZEMŽM zlasti naslednje naloge:

1. Spodbujanje enakih možnosti žensk in moških s predlaganjem in sprejemanjem splošnih in posebnih ukrepov;
2. Spremljanje upoštevanja vidika enakosti spolov pri pripravi predpisov in ukrepov;
3. Sooblikovanje nacionalnega programa za enake možnosti žensk in moških ter periodičnih načrtov;
4. Izvajanje Konvencije Združenih narodov o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk ter sodelovanje pri pripravi poročil iz pristojnosti ministrstva v zvezi z vprašanji, ki se nanašajo na enakost spolov.

3.1 Spodbujanje enakih možnosti žensk in moških s predlaganjem in sprejemanjem ustreznih splošnih in posebnih ukrepov

ZEMŽM (6. in 11.člen) določa, da morajo ministrstva spodbujati in ustvarjati enake možnosti s sprejemanjem ustreznih splošnih in posebnih ukrepov. Posebni ukrepi so začasni ukrepi, ki jih posebej oblikujemo zato, da bi dosegli uravnoteženo zastopanost spolov oziroma izboljšali položaj tistega spola, ki je v slabšem položaju ali ima neenako vlogo. Splošni ukrepi so vsi ukrepi, s katerimi se v zakonih in drugih aktih prepoveduje diskriminacijo zaradi spola in zapoveduje določeno ravnanje in vedenje za vzpostavljanje dejanske enakosti spolov. Splošni ukrepi so tudi ukrepi politične narave, zlasti aktivnosti vlade in osrednjega organa, pristojnega za enakost spolov, namenjene ustvarjanju enakih možnosti z vidika posameznice in posameznika ter širše javnosti, programi dejavnosti in strategije razvoja področij družbenega življenja, določeni v nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških, v nacionalnih programih za posamezna področja družbenega življenja ter v drugih političnih dokumentih.

Opis naloge pristojnega ministrstva:

- zagotavljati, da je na katerem koli področju družbenega življenja, ki sodi v pristojnost ministrstva, prepovedano vsakršno ravnanje, ki pomeni diskriminacijo zaradi spola;
- spremljati položaj žensk in moških na področjih iz pristojnosti ministrstva, ki so pomembna za ustvarjanje enakih možnosti (statistični podatki, analize in raziskave, pomembni dokumenti);
- posebej spremljati stanje na področju spoštovanja uresničevanja načela uravnotežene zastopanosti spolov (položaji odločanja, sestava strokovnih svetov v pristojnosti ministrstev);
- identificirati kritična področja, na katerih obstajajo nesorazmerne razlike oziroma vrzeli med spoloma;
- zagotavljati, da so podatki, ki se zbirajo na ministrstvih, razčlenjeni po spolu, kjer je to relevantno;
- spodbujati nove in dodatne raziskave, potrebne za razvoj ukrepov, s katerimi se odpravljajo neenakosti med spoloma;
- oblikovati predloge ukrepov, ki odpravljajo vrzeli med spoloma in spodbujajo enakost spolov;
- izvajanje in vrednotenje ukrepov, ki odpravljajo neenakosti med spoloma.

Koordinatorica oziroma koordinator ministrstvo spodbuja, usmerja in mu svetuje pri izvajanju zgoraj navedene naloge, pri čemer mu mora biti omogočen dostop do informacij, potrebnih za izvajanje naloge.

Druge pristojnosti koordinatorice oziroma koordinatorja:

- opozarja pristojne (direktorat, sektor, druge notranje organizacijske enote) na neenakosti med spoloma oziroma neenak položaj tistega spola, ki je v slabšem položaju in na potrebo po zmanjšanju teh razlik in spodbujanju enakosti spolov;
- posreduje predloge ukrepov za izboljšanje položaja žensk in/ali moških pristojnemu direktoratu, sektorju oziroma notranji organizacijski enoti, za katere ocenjuje, da so upravičeni in potrebni;
- po potrebi organizira sestanke in posvete v zvezi s predlogi ukrepov.

3.2 Spremljanje upoštevanja vidika enakosti spolov pri pripravi predpisov in ukrepov

ZEMŽM (11.člen) določa, da morajo ministrstva pri pripravi predpisov in drugih ukrepov, ki posegajo na področja, pomembna za ustvarjanje enakih možnosti, upoštevati vidik enakosti spolov. Pri tem sodelujejo z osrednjim organom, pristojnim za enakost spolov. Določa tudi, da morajo ministrstva pridobiti mnenje osrednjega organa, pristojnega za enakost spolov, o predlogih zakonov in drugih aktov, ki posegajo na področja, pomembna za ustvarjanje enakih možnosti, še preden jih pošljejo vladi v odločitev.

Opis naloge pristojnega ministrstva:

- zagotoviti, da predpisi in zakoni, vključno s ključnimi strateškimi dokumenti (resolucije, operativni programi, akcijski načrti, strategije itd.) iz pristojnosti ministrstva, ki so relevantni z vidika spola, upoštevajo vidik enakosti spolov že v fazi načrtovanja;
- zagotoviti, da so podatki, ki jih vsebujejo zakoni in predpisi (v nadaljevanju: dokument), ustrezno razčlenjeni po spolu ter da so upoštevane relevantne raziskave, ki opozarjajo na pomembne neenakosti med spoloma;
- zagotoviti, da povsod, kjer je to relevantno, dokument upošteva različne potrebe in položaj žensk in moških na področju, ki ga ureja, ter možne učinke predlaganih ukrepov na položaj žensk in moških;
- zagotoviti, da so povsod, kjer je to potrebno, v dokumentu jasno navedene (ranljive) ciljne skupine moških in žensk, ki jih politika oz. ukrepi zadevajo ter izpostavljene pomembne razlike oziroma vrzeli med spoloma, ki jih je treba nasloviti oziroma zmanjšati; da so znotraj teh skupin upoštevane tudi razlike glede drugih osebnih okoliščin (rasa, etnična pripadnost, invalidnost itd.);
- zagotoviti, da so v dokumentu predlagani ukrepi, s katerimi se naslavlja oziroma izboljšuje položaj ranljivih ter še posebej zapostavljenih skupin žensk in moških, ter da dokument vključuje ukrepe, ki spodbujajo enakost spolov.

Pristojnosti koordinatorice oziroma koordinatorja:

- ministristvo spodbuja, usmerja in mu svetuje pri izvajanju zgoraj navedene naloge, pri čemer mu mora biti omogočen dostop do programa sprejemanja in poteka priprave dokumentov z delovnega področja ministrstva, pomembnih za uresničevanje enakih možnosti spolov.
- pripravljavce dokumentov spodbuja k uporabi pristopov, ki vključujejo presojo z vidika enakosti spolov;
- pripravljavcem dokumentov predlaga, da upoštevajo vidik enakosti spolov ter pridobijo dodatne informacije in analize, če na podlagi razpoložljivih podatkov in raziskav ni možno oceniti, kako bo predlog politike vplival na položaj žensk in moških;
- pripravljavcem dokumentov predlaga preoblikovanje predloga politike, in sicer tako, da bo odpravljal neenakosti med spoloma in spodbujal enakost spolov, če je na podlagi razpoložljivih podatkov možno oceniti, da utegne predlog politike poslabšati položaj enega od spolov ali povečati vrzel med spoloma;
- skrbi, da ministristvo, ko vladi predlaga v odločanje predloge zakonov in drugih aktov, pomembnih za enakost spolov, predhodno pridobi mnenje organa, pristojnega za enakost spolov;
- spremlja izvajanje in vrednotenje dokumentov z vidika enakosti spolov ter opozarja na pomanjkljivosti.

3. 3 Sooblikovanje nacionalnega programa za enake možnosti žensk in moških ter periodičnih načrtov

ZEMŽM (15., 16 in 17. člen) opredeljuje vsebino in izvajanje nacionalnega programa za enake možnosti žensk in moških ter periodičnih načrtov. V skladu z zakonom so v nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških opredeljeni cilji in ukrepi, odgovornost za izvajanje ukrepov, podatki, ki se bodo zbirali, obdelovali in analizirali ločeno po spolu, način spremljanja in poročanja o izvajanju nacionalnega programa ter okvirni obseg sredstev za izvedbo ukrepov in način njihovega zagotavljanja.

Nacionalni program določi temeljne politike enakosti žensk in moških na posameznih področjih družbenega življenja. Vlada predloži državnemu zboru predlog resolucije o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških, ki temelji na predlogih ministrstev, osrednjega organa, pristojnega za enakost spolov, lokalnih skupnosti, socialnih partnerjev, nevladnih organizacij in drugih organizacij civilne družbe ter posameznih strokovnjakinj in strokovnjakov.

Cilji in ukrepi nacionalnega programa so opredeljeni kot smernice ministrstvom in drugim vladnim organom, da te ukrepe vključijo v načrtovanje in izvajanje svojih področnih politik in programov, ter so podrobneje razdelani in konkretizirani v periodičnih načrtih. Periodični načrti so izvedbeni akti nacionalnega programa, ki za posamezno področje družbenega življenja opredelijo potrebne aktivnosti za obdobje dveh let. Predlog vsakokratnega periodičnega načrta na podlagi poročil o preteklem dveletnem obdobju in morebitnih dodatnih predlogov posameznih ministrstev pripravi osrednji organ, pristojen za enakost spolov, ga predloži v sprejem vladi. Ministrstva morajo osrednjemu organu, pristojnemu za enakost spolov, poslati poročilo o izvajanju nacionalnega programa najkasneje dva meseca pred iztekom vsakokratnega periodičnega načrta.

Pripravo nacionalnega programa koordinira osrednji organ, pristojen za enakost spolov, ministrstva pa pri tem dejavno sodelujejo.

Opis naloge pristojnega ministrstva:

- identifikacija prioriternih področij ter tematik v okviru svojega delovnega področja, ki jih mora nasloviti resolucija;
- zbiranje podatkov po spolu za pripravo ocene stanja na zadevnem področju;
- oblikovanje ciljev in ukrepov za obdobje, na katerega se resolucija nanaša;
- določitev odgovornosti za izvajanje posameznih ukrepov (nosilci politik);
- opredelitev vsebine in nosilcev posameznih aktivnosti za pripravo periodičnih načrtov kot izvedbenih aktov v skladu z navodili osrednjega organa, pristojnega za enakost spolov;
- priprava poročil o izvedenih aktivnostih (periodični načrt).

Pristojnosti koordinatorja oziroma koordinatorice:

- ministrstvo spodbuja, usmerja in mu svetuje pri izvajanju zgoraj navedene naloge
- koordinira pripravo poročila o izvajanju periodičnega načrta znotraj ministrstva in skrbi za njegovo pravočasno posredovanje osrednjemu organu, pristojnemu za enakost spolov.

3. 4 Izvajanje Konvencije Združenih narodov o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk (CEDAW) ter sodelovanje pri pripravi poročil

Slovenija je ratificirala in pristopila k številnim mednarodnim sporazumom s področja varstva pravic žensk in enakega obravnavanja spolov ter se s tem zavezala k njihovem uresničevanju. V skladu s tem Slovenija redno poroča o stanju na področju enakih možnosti žensk in moških ter sprejemanju ukrepov za odpravljanje diskriminacije žensk in uresničevanje enakosti spolov ter pripravlja odgovore na različne vprašalnike mednarodnih organizacij, kot so Združeni narodi, Evropska unija, Svet Evrope, Mednarodna organizacija dela. Osrednji pravno zavezujoč instrument za varstvo pravic žensk, ki posega na vsa področja javnega in zasebnega življenja, je Konvencija Združenih narodov o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk. Slovenija vsaka štiri leta pripravi poročilo o stanju, ki ga zagovarja pred Odborom Združenih narodov za odpravo diskriminacije žensk.

Pripravo poročila Republike Slovenije o izvajanju konvencije koordinira osrednji organ, pristojen za enakost spolov. Ministrstva, vsak za svoje področje, pripravijo pregled stanja, ki se nanaša na določbe konvencije in dodatna vprašanja.

Opis naloge pristojnega ministrstva:

- sodelovanje pri pripravi poročila o izvajanju Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk s svojega delovnega področja;
- sodelovanje in spremljanje izvajanja priporočil za izvajanje Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk s svojega delovnega področja;
- sodelovanje pri pripravi pisne informacije o uresničevanju prednostnih priporočil odbora za odpravo diskriminacije žensk;
- sodelovanje pri pripravi drugih poročil iz pristojnosti ministrstva v zvezi z vprašanji, ki se nanašajo na enakost spolov.

Koordinator oziroma koordinatorica spremlja pripravo poročila o izvajanju konvencije, izvajanje priporočil in sodeluje pri pripravi drugih poročil iz pristojnosti ministrstva v zvezi z vprašanji, ki se nanašajo na enakost spolov.

3. 5 Druge naloge

Ministrstvo oziroma koordinatorica ali koordinator lahko, kadar oceni, da je za kakovostnejše izvrševanje nalog to potrebno, opravlja tudi naslednje naloge:

- daje pobude za obravnavo vsebin, ki se nanašajo na zagotavljanje enakih možnosti žensk in moških direktoratu, sektorju oziroma drugi notranji organizacijski enoti ministrstva;
- spodbuja uvrščanje tematike enakosti spolov v ustrezne programe usposabljanja;
- daje pobude za sestanke, posvete na določeno temo s področja enakosti spolov z različnimi deležniki, za katero podatki ali ocena stanja pokažejo, da so ženske in moški v neenakem položaju, da se prepozna ključne izzive na nekem področju in razmišlja o možnih rešitvah zanje;
- predlaga ustanovitve delovno-posvetovalnega ali ekspertnega telesa in določi načine sodelovanja;
- predlaga sprejem novih postopkovnih internih pravil, če oceni, da je to potrebno za učinkovitejše izvajanje integracije načela enakosti spolov;
- predlaga komunikacijski načrt za seznanjanje javnosti o uresničevanju enakosti spolov na svojem delovnem področju;
- spodbuja neseksistično oziroma spolno občutljivo rabo jezika v javnih besedilih z delovnega področja ministrstva.

4 Sodelovanje z osrednjim organom, pristojnim za enakost spolov

Pri izvajanju nalog ministrstva oziroma koordinatorji in koordinatorice sodelujejo z nacionalnimi mehanizmi za enakost spolov, nevladnimi organizacijami s področja enakosti spolov, socialnimi partnerji ter strokovnjakinjami in strokovnjaki s področja enakosti spolov.

Za uspešno izvajanje politike enakih možnosti spolov je temeljnega pomena horizontalno sodelovanje med osrednjim organom, pristojnim za enakost spolov, ministrstvu in drugimi vladnimi službami, in sicer zlasti pri:

- razvijanju ustreznih metod in tehnik za izvajanje integracije načela enakosti spolov;
- medsebojnem seznanjanju in obveščanju o relevantnih dokumentih ter pomembnih mednarodnih zavezah;
- izmenjavi stališč in mnenj na rednih letnih sestankih ter po potrebi usposabljanjih in seminarjih, ki jih organizira osrednji organ, pristojen za enakost spolov;
- obravnavanju predlogov za uvedbo splošnih in posebnih ukrepov s strani različnih deležnikov, vključno s posvetovalnimi telesi.

5 Prednostna področja dela za obdobje 2016-2020

Glede na navedene temeljne usmeritve in naloge ministrstev imajo koordinatorice in koordinatorji v obdobju 2016-2020 naslednje prednostne naloge:

1. Spodbujanje zbiranja in predstavljanja podatkov, ločenih po spolu, ki se zbirajo v okviru posameznega ministrstva;
2. Spodbujanje vključevanje vidika enakosti spolov in predstavljanje podatkov, ločenih po spolu, v analize in raziskave, ki jih pripravljajo ali naročajo posamezna ministrstva;
3. Svetovanje pri vključevanju vidika enakosti spolov v ključne strateške dokumente ministrstva;
4. Spremljanje izvajanja Resolucije o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2015-2020 oziroma priprave periodičnih načrtov;
5. Spremljanje izvajanja prednostnih in splošnih priporočil Odbora Združenih narodov za odpravo diskriminacije žensk za izvajanje Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk.

Ministrstvo oziroma koordinatorice in koordinatorji enkrat letno, najkasneje do 31. marca, poročajo Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Sektorju za enake možnosti, o izvajanju prvih treh prednostnih nalog v preteklem koledarskem letu, in sicer na podlagi informacij, ki so jim jih posredovale notranje organizacijske enote. V poročilu navedejo za vsako od prednostnih nalog sledeče:

1. Spodbujanje zbiranja in predstavljanja podatkov, ločenih po spolu, ki se zbirajo v okviru posameznega ministrstva:
Ali je bil v preteklem letu na področju zbiranja in predstavljanja podatkov, ločenih po spolu, narejen napredek? Na katerih področjih in glede katerih podatkov? Navedejo tovrstne podatke;
2. Spodbujanje vključevanja vidika enakosti spolov in predstavljanje podatkov, ločenih po spolu, v analize in raziskave, ki jih pripravljajo ali naročajo posamezna ministrstva:
Navedejo relevantne analize in raziskave, ki jih je ministrstvo izvedlo ali naročilo izvedbo v preteklem letu in koliko ter katere izmed analiz in raziskav so vključevale vidik enakosti spolov oziroma ali so bili podatki predstavljeni ločeno po spolu;
3. Svetovanje pri vključevanju vidika enakosti spolov v ključne strateške dokumente ministrstva:
Navedejo ali/in v katere ključne strateške dokumente, ki jih je ministrstvo pripravilo v preteklem letu, so vključili vidika enakosti spolov in kako.

Za prednostni nalogi:

4. Spremljanje izvajanja Resolucije o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2015-2020 oziroma izvajanja periodičnih načrtov in
5. Spremljanje izvajanja prednostnih in splošnih priporočil Odbora Združenih narodov za odpravo diskriminacije žensk za izvajanje Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk;

se poročanje izvaja na podlagi zakonsko določenih opredelitev (ZEMŽM) oziroma opredelitev, določenih v sklepnih priporočilih Odbora Združenih narodov za odpravo vseh oblik diskriminacije žensk. Zato poročanje o izvajanju teh dveh nalog ni vključeno v letna poročila.

6 Priloga

6.1 Opredelitev temeljnih pojmov

Osrednji organ, pristojen za enakost spolov

Osrednji nacionalni mehanizem za enakost spolov na vladni ravni je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ), Sektor za enake možnosti, ki skrbi za oblikovanje in izvajanje politike enakih možnosti žensk in moških v Republiki Sloveniji. Osrednji organ možnosti spremlja položaj žensk in moških ter uresničevanje njihovih pravic, z vidika enakih možnosti žensk in moških, obravnava predpise, akte in ukrepe, spodbuja ustvarjanje enakih možnosti žensk in moških z informiranjem in ozaveščanjem, pripravlja analize, poročila in druga gradiva s področja enakih možnosti žensk in moških ter izvaja naloge, določene v Zakonu o enakih možnostih žensk in moških.

Posvetovalno telo za enakost spolov

Nekatera ministrstva so ustanovila posebna posvetovalna ali ekspertna telesa, ki skrbijo za uresničevanje nalog na področju enakih možnosti žensk in moških v okviru ministrstva. V okviru MDDSZ deluje Strokovni svet za enakost spolov, ki je strokovno posvetovalni organ za spremljanje in ocenjevanje stanja in napredka pri uresničevanju enakosti žensk in moških na različnih področjih družbenega življenja ter dajanje pobud, predlogov in priporočil za oblikovanje politike enakosti spolov. V okviru Ministrstva za notranje zadeve (MNZ) deluje Posvetovalno telo za integracijo načela enakosti spolov, ki skrbi za zagotavljanje enakih možnosti žensk in moških v MNZ in organoma v sestavi, v okviru Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ) je bila ustanovljena Komisija za ženske v znanosti kot ekspertno telo ministrstva, ki obravnava vprašanja enakosti spolov in uveljavitve vloge žensk v znanosti v Sloveniji.

Koordinatorica oziroma koordinator za enake možnosti žensk in moških

Koordinatorica oziroma koordinator za enake možnosti žensk in moških je oseba, ki skrbi za izvajanje nalog na področju enakih možnosti žensk in moških na ministrstvu. Politika enakosti spolov ni zgolj v domeni osrednjega organa, pristojnega za enakost spolov, ampak tudi sestavni del posameznih področnih politik oziroma delovnega področja ministrstev in vladnih služb.

Spodbujanje in ustvarjanje enakih možnosti žensk in moških

Ustvarjanje enakih možnosti pomeni odstranjevanje ovir za vzpostavljanje enakosti spolov, zlasti s preprečevanjem in odpravljanjem neenakega obravnavanja spolov kot oblike diskriminacije v praksi, ki izvira iz tradicionalno in zgodovinsko pogojenih različnih družbenih vlog, ter ustvarjanje pogojev za vzpostavljanje enake zastopanosti, udeležbe in moči obeh spolov na vseh področjih družbenega življenja. V skladu z 11. členom ZEMŽM je spodbujanje in ustvarjanje enakih možnosti naloga vlade in ministrstev, ki v okviru svojih pristojnosti vsako na svojem delovnem področju z ustreznimi splošnimi in posebnimi ukrepi, opredeljenimi v tem zakonu, uresničujejo cilje tega zakona. Ministrstva pri pripravi predpisov in drugih ukrepov, ki posegajo na področja, pomembna za ustvarjanje enakih možnosti, upoštevajo oziroma vključujejo vidik enakosti spolov.

Enakost spolov

Enakost žensk in moških je ena izmed temeljnih človekovih pravic in načelo demokratičnih družb ter cilj, ki ga zasleduje politika enakosti spolov. Pomeni enakovredno sodelovanje žensk in moških v družbi: enako dostojanstvo, pravice in odgovornosti; enako udeležbo in enako moč vplivanja na načrtovanje in odločanje na vseh področjih javnega in zasebnega življenja; enak položaj ter enake možnosti za uživanje vseh pravic in za razvoj osebnih potencialov, s katerimi prispevajo k družbenemu razvoju, ter enako korist od rezultatov, ki jih prinaša razvoj.

Politika enakosti spolov

Politika enakosti spolov se neposredno loteva neravnovesij med spoloma: upošteva specifične potrebe žensk in moških ter razvija ukrepe za odpravo teh neravnovesij, pri čemer spodbuja enakost spolov na vseh področjih javnega in zasebnega življenja.

Integracija načela enakosti spolov

Gre za strategijo (angl. *gender mainstreaming*), ki pomeni (re)organizacijo, napredek, razvoj in vrednotenje procesov oblikovanja politik tako, da akterji, ki običajno sodelujejo pri oblikovanju politik, sistematično vključujejo vidik enakosti spolov v vse politike, na vseh ravneh in v vseh fazah. Pomembno je, da že vnaprej preverimo, kakšne možne različne posledice imajo lahko določene politike oziroma ukrepi za ženske in moške, ter na ta način ugotovimo, ali in kako nastajajo in se ponavljajo spolno specifične neenakosti.

Upoštevanje vidika enakosti spolov

Upoštevanje vidika enakosti spolov pomeni prepoznavanje specifičnih razlik in različnih potreb žensk in moških ter vplivov politik na njihova življenja na različnih področjih (s pomočjo podatkov in analiz, ločenih po spolu ter poznavanja norm in vrednot, ki vplivajo na spolne vloge, stališča in vedenje žensk in moških itd.); ovrednotenje ukrepov oziroma politik z vidika posrednega ali neposrednega vpliva na ženske in na moške ter oblikovanje ukrepov oziroma politik tako, da spodbujajo enakost spolov.

Presoja z vidika enakosti spolov

Presoja vpliva neke politike, ukrepa ali programa z vidika enakosti spolov pomeni vključitev relevantnih po spolu ločenih podatkov in analiz, ki omogočajo opraviti oceno, kako bodo predlagani ukrepi vplivali na položaj žensk in moških. Šele ko ukrepe ovrednotimo z vidika enakosti spolov, lahko ugotovimo, ali se položaj in razlike med ženskami in moškimi ustrezno upoštevajo in ali ukrep zasleduje cilje enakosti spolov.

6.2. Nekatera delovna telesa za enakost med spoloma/enake možnosti žensk in moških

Evropska komisija

- Direktorat za pravosodje - Oddelek za enakost spolov (*DG justice - Gender Equality Unit*)
- Svetovalni odbor za enake možnosti žensk in moških (*Advisory Committee on Equal Opportunities for Women and Men*)
- Skupina na visoki ravni za integracijo načela enakosti (*High-Level Group on Gender Mainstreaming*)
- Evropska mreža za ženske na mestih odločanja v politiki in gospodarstvu (*European Network of Women in Decision-making in Politics and Economy*)
- Svetovalna skupina za ženske in ruralna področja (*Advisory Committee on Women and Rural Areas*)
- Helsinška skupina za ženske v znanosti (*The Helsinki Group on Women and Science*)
- Evropska mreža pravne stroke za področje spola (*The European Network of Legal Experts in the Field of Gender*)

Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE)

- Upravni Odbor (*Management Board*)
- Tematska mreža za integracijo načela enakosti spolov (*Thematic Network on Gender Mainstreaming*)
- Ekspertni forum (*Expert Forum*)

Svet Evrope

- Oddelek za enakost spolov (*Gender Equality Unit*)
- Komisija Sveta Evrope za enakost spolov (*The Gender Equality Commission*)
- Mreža nacionalnih kontaktnih točk (*Network of National Focal Points*)

Združeni narodi

- Agencija ZN za ženske (*UN Women*)
- Odbor ZN za odpravo diskriminacije žensk (*Committee on the Elimination of Discrimination against Women*)
- Komisija ZN za status žensk (*Commission on Status of Women*)

OVSE

- Mreža nacionalnih kontaktnih točk OVSE za enakost spolov (*OSCE Network of National Focal Points for Gender Equality*)
- Urad OVSE za demokratične institucije in človekove pravice (*OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights*)
- Svetovalec/svetovalka za enakost spolov v Sekretariatu OVSE (*OSCE Senior Adviser on Gender Issues*)